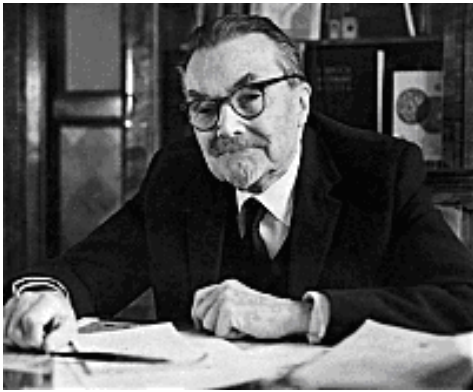

ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ ПАЛЛАДІН (1885–1972)

Олександр Володимирович Палладін народився 29.08 (10.09)1885 р. у Москві в родині видатного ботаніка, фізіолога рослин, майбутнього академіка Російської Академії наук В. І. Палладіна. У 1909 р. закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Петербурзького університету, а у серпні 1916 р. вже була надрукована його перша монографія «Исследования над образованием и выделением креатина у животных». У наступному році він захистив її у Петроградському університеті як магістерську дисертацію і здобув ступінь магістра фізіології та порівняльної анатомії. Перші наукові роботи Олександр Володимирович виконав під керівництвом великих вітчизняних фізіологів І. П. Павлова та М.Е. Введенського.

Молодого вченого притягувала недостатньо вивчена наука про хімічні основи життя, про ті глибини фізико-хімічних процесів і механізмів, які лежать в основі фізіологічних функцій організму. В 1916 р. О.В. Палладін був обраний професором кафедри фізіології Новоалександрійського інституту сільського господарства та лісоводства, який знаходився у Харкові.

З 1917 до 1921 р. читав лекції з основ біохімії у Харківському університеті. Найважчі наукові проблеми О.В. Палладін умів пояснити аудиторії так просто, що вони ставали зрозумілими та цікавими усім.

З 1921 р. О.В. Палладін завідує кафедрою фізіологічної хімії Харківського медичного інституту. Оригінальний курс лекцій з основ біологічної хімії він читав протягом 1921–1924 рр. Саме цей курс склав основу підручника «Физиологическая химия», що вийшов у 1924 р. і витримав 25 видань мовами братських країн (з 1938 р. має назву Учебник биологической химии). Підручник став найкращим навчальним посібником з біохімії для медиків і біологів і зіграв величезну роль у розповсюдженні наукових біохімічних знань.

У 1923 р. при кафедрі фізіологічної хімії була створена науково-дослідна кафедра біохімії. Перша робота О.В. Палладіна з біохімії нервової системи під назвою «Биохимия головного мозга и психохимия» була опублікована у 1922 р. на сторінках журналу «Наука в Украине».

З ініціативи та під керівництвом професора О. В. Палладіна у жовтні 1925 р. був заснований і 9 листопада офіційно відкритий Український біохімічний інститут (зараз Інститут біохімії

ім. О. В. Палладіна). Співробітники інституту продовжили вивчення біохімії харчування, вітамінів та авітамінозів, біохімії головного мозку, м'язової тканини, а саме обміну креатину.

У 1926 р. за видатні наукові дослідження Олександра Володимировича обирають членом-кореспондентом Всеукраїнської Академії Наук, присвоюють учений ступінь доктора біологічних наук. У цьому ж році під його редакцією виходить перший том «Наукових записок Українського біохімічного інституту», який став попередником «Украинского биохимического журнала».

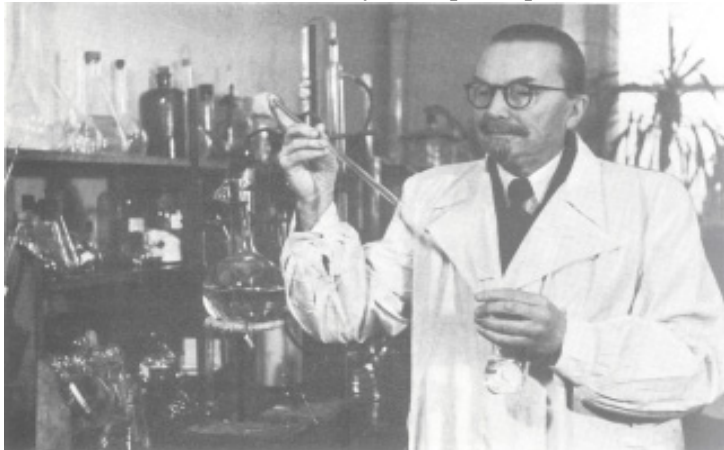
Протягом 15 років (1916–1931) О. В. Палладін жив і працював у Харкові. Цей період його діяльності насичений багатогранною та плідною науковою, науково-організаційною, педагогічною та науково-популяризаторською роботою. Харківський період був найбільш плодотворним у науковій діяльності О.В. Палладіна. Саме тоді були закладені основні напрями біохімічних досліджень. Починає формуватися наукова школа О.В. Палладіна. Тут набули знання Г.Я. Городиська, А.М. Утевський, Д.Л. Фердман, С. І. Вінокуров. До складу академіків ВУАН 29 червня 1929 р. увійшов О. В. Палладін. За досягнення в галузі біохімії вітамінів та ряд фундаментальних робіт з питань біохімії О. В. Палладіну цього ж року було присуджено звання лауреата премії ім. В.І. Леніна.

Олександр Володимирович успішно представляв радянську науку за кордоном. Починаючи з 1926 р. він був учасником майже усіх міжнародних фізіологічних конгресів.

У 1934 р. з ініціативи О.В. Палладіна на біологічному факультеті Київського державного університету була організована кафедра біохімії, яку він очолював до 1954 р. Ще до переїзду Українського біохімічного інституту до Києва О.В. Палладін у 1930 р. став членом Президії Академії Наук УРСР. З 1934 до 1939 р. він працював секретарем Президії АН УРСР, з 1939 до 1946 – першим віце-президентом, а з 1946 до 1962 р. він – президент Академії Наук УРСР. У 1935 р. О.В. Палладіну було присвоєно почесне звання Заслужений діяч науки УРСР.

У 1942–1945 рр. вчений синтезував і впровадив у медичну практику вікасол (водорозчинний аналог вітаміну К) як препарат, що зупиняє кровотечу та прискорює загоювання ран. Вікасол зіграв дуже важливу роль у лікуванні поранених у роки Великої Вітчизняної війни. За великі наукові досягнення О.В. Палладіна у 1942 р. обирають дійсним членом АН СРСР.

О.В. Палладін до кінця життя продовжував плідно працювати. Монографія «Белки головного мозга и их обмен» вийшла ще за його життя. Ім'я О.В. Палладіна знаходиться в ряду видатних представників біохімічної науки нашого часу. Багатогранність наукових інтересів, яскравість таланту експериментатора характеризують діяльність цього великого вченого.

Ним опубліковано більше 400 робіт, серед них монографії, оглядові та науково-експериментальні статті, підручники, учбові посібники, науково-популярні книги та ін.

За 60 років творчої діяльності О.В. Палладін підготував 150 докторів і кандидатів наук. Нагороджений шістьма орденами ім. В.І. Леніна. Він був почесним членом чотирьох зарубіжних академій наук.

Помер видатний вчений-біохімік та суспільний діяч 6 грудня 1972 р. Похований на Байковому кладовищі у Києві. Його ім'ям названо один з проспектів столиці України. Інститут біохімії АН України, який він створив і яким керував 43 роки, носить його ім'я.

Література

1. Полякова Н.М. Александр Владимирович Палладин. Документы. Фотографии / Н.М. Полякова, Я.В. Белик, И.Н. Власенко. – К.: Наук. думка, 1985. – 168 с.
2. Белик Я.В. Александр Владимирович Палладин – основоположник советской нейрохимии / Я.В. Белик // Вопросы нейрохимии: Сб. научн. тр. – Л.: Наука, 1977. – С. 5–12.
3. Власенко І.М. Олександр Володимирович Палладін: Біограф. повість / І.М. Власенко. – К.: Молодь, 1982. – 192 с.
4. Утєвський А.М. Олександр Володимирович Палладін / А.М. Утєвський. – К.: Наук. думка, 1975. – 135 с.

Колектив кафедри біологічної хімії ХНМУ